

A. Rubić*

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Hrvatske bratske zajednice 4, p.p. 550,
10 000 Zagreb

1. međunarodna konferencija o zelenim knjižnicama *Let's Go Green!*

8. – 10. studenoga 2018. • Zagreb/Brijuni • Hrvatska

Organizatori:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Radna grupa za zelene knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva

U organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i suorganizaciji Radne grupe za zelene knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva od 8. do 10. studenoga 2018. godine održana je **1. međunarodna konferencija o zelenim knjižnicama *Let's Go Green!*** Dva dana u NSK-u i treći dan na Brijunima. Konferencija je održana u sklopu projekta *Zelena knjižnica za zelenu Hrvatsku*, koji je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu pokrenula 2016. u partnerstvu s Radnom grupom za Zelene knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva osnovanom 2014. kao krovnom Radnom grupom za održivo življenje i zelene knjižnice u HKD-u, sa svrhom izobrazbe svojih korisnika, osobito studenata, te podizanja svijesti o nužnosti zaštite i očuvanja prirodnih bogatstava Hrvatske kao bitnog čimbenika nacionalne kulturne baštine.

Na svečanome otvorenju okupljenim sudionicima prigodno su se obratili profesor za znanost, međuinstitucijsku i međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Miloš Judaš, glavna ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu dr. sc. Tatijana Petrić, predsjednica Hrvatskoga knjižničarskog društva dr. sc. Dijana Machala, knjižničarska savjetnica za međunarodnu suradnju NSK-a Jasenka Zajec i član Recenzentskoga odbora Konferencije dr. sc. Mladen Domazet.

Program otvorenja obogaćen je umjetničkim nastupom Ansambla studenata Muzičke Akademije za novu glazbu – Sveučilište u Zagrebu (*"ASMANGU"*) uz recitatoricu Uršu Raukar, pod ravnanjem maestra Berislava Šipuća. U sklopu Konferencije pripadnici knjižničarske zajednice i međunarodno priznati znanstvenici, stručnjaci i aktivisti predstavili su najnovija kretanja u području zelenoga knjižničarstva, ekologije i održiva razvoja. Predavači i sudionici iz više od 20 zemalja svijeta, uključujući Veliku Britaniju, Bugarsku, Crnu Goru, Ekvador, Finsku, Francusku, Hrvatsku, Indiju, Ujedinjene Arapske Emirate, Njemačku, Sjedinjene Američke Države, Sloveniju, Srbiju, Švicarsku, razmijenili su iskustva i primjere dobre prakse. Programom Konferencije postavljene su odrednice i uvjeti za usmjeravanje knjižničarske zajednice u području izgradnje zelene i održive knjižnice, organizacije zelenih zbirki, digitalizacije, interakcije zelene knjižnice i zajednice, zelene pismenosti i mentalne ekološke edukacije te zelenih projekata i programa.

U sklopu Konferencije dodijeljene su i nagrade za najbolje radove ekološkog literarnog natječaja za osnovne škole Zelena priča za zeleni planet – Milanu Dudašu (Osnovna škola Nikole Andrića, Vukovar), Neu Dolenskom (III. osnovna škola Bjelovar) i Leonardu Rihtariću (Osnovna škola Ante Kovačića, Zlatar). Zbog originalnoga pristupa temi i uporabe dijalekta, posebna pohvalnica dodijeljena je Lani Relić (Osnovna škola Petra Preradovića, Pitomača). Na natječaj je pristiglo 376 učeničkih radova, čiji su autori pokazali iznimnu ekološku osviještenost i duboko razumijevanje problema zagađenosti našeg planeta – Zemlje.

Za vrijeme Konferencije Radna grupa za zelene knjižnice HKD-a priredila je i tri izložbe – *Zelena pismenost: izbor građe o ekologiji*

iz fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Ane Rubić i Ive Plejić Brčić, *We are this (green) world!*, Saule Gaizauskaite, Aurimasa Gaizauskasa, Sandre Prpić i Ljerke Miletić, i *Ribareve ruke*, Roberta Ravnica, s motivima Nacionalnog parka Mljet. Izložba *Zelena pismenost: izbor građe o ekologiji iz fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* temelji se na izboru nakladničke produkcije iz fonda NSK-a, a obuhvaća monografije (strane i hrvatske) izišle od 2015. do ljeta 2018. godine, kao i tekuće domaće časopise. Svrha je izložbe popularizirati ekološke teme i istaknuti ulogu knjižnice u poticanju i jačanju ekološke svijesti korisnika.

Slika 1 – Slijeva na desno: Ana Rubić, voditeljica OdržIVE tribine Radne grupe za Zelene knjižnice, dr. sc. Mirela Jukić, Marin Cukrov, mag. ing. agr., Josipa Juričev-Sudac, mag. med. biokem., dr. sc. Adela Krivohlavek, Ante Čikotić, dipl. ing. strojarstva i dr. sc. Dragica Krstić (autorica fotografije: Renata Breka)

loške teme i istaknuti ulogu knjižnice u poticanju i jačanju ekološke svijesti korisnika.

Tijekom stanki sudionicima su bila dostupna antropometrijska mjerenja, uključujući podatke o težini, indeksu tjelesne mase, mišićnoj masi i tjelesnim masnoćama te stručna savjetovanja vezana za prehranu i tjelesnu aktivnost, koja su im pružile djelatnice Službe za promicanje zdravlja Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Direktorica eko imanja *Zrno* i *Bio&bio* Jadranka Pejić Boban donirala je svježe voće za sudionike konferencije. Društvo za zaštitu životinja također je sudjelovalo na Konferenciji.

Završni dio drugog dana Konferencije bio je posvećen posterskim izlaganjima. Sesiju je moderirala Ana Rubić, predsjednica Radne grupe za zelene knjižnice HKD-a, koja je prigodnim govorom i kratkim pregledom novonastalih smjernica i poruka UN-ove Agende 2030 za održivi razvoj zatvorila Konferenciju. Zadnji dan organizirano je stručno putovanje u Nacionalni park Brijuni.

Konferencija je održana u suorganizaciji s Radnom grupom za zelene knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva, uz potporu Međunarodnog saveza knjižničarskih društava i ustanova (IFLA),

* Ana Rubić, e-pošta: arubic@nsk.hr

Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

U duhu programa poput Zelenoga festivala i Međunarodnoga znanstvenog skupa (*O*)krenimo na zeleno i 1. međunarodne konferencije o zelenim knjižnicama *Let's Go Green*, Radna grupa za zelene knjižnice HKD-a započela je ciklus *Održive tribine*. Utemeljiteljica ciklusa *Održive tribine* Ana Rubić predsjednica je Radne grupe za zelene knjižnice HKD-a. Prva tribina, na kojoj je predstavljen Nacionalni projekt Živjeti zdravo Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo, održana je 26. rujna 2018. godine u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu. Program Nacionalnoga programa Živjeti zdravo na tribini je predstavila Maja Lang Morović, prof. rehabilitator, voditeljica Odsjeka za koordinaciju nacionalnih aktivnosti promicanja zdravlja pri Hrvatskome zavodu za javno zdravstvo (HZJZ). U sklopu predavanja, dr. sc. Slaven Krtalić, prof. kineziologije, voditelj Odsjeka za tjelesnu aktivnost Službe za promicanje zdravlja HZJZ-a, pokazao je kratak program vježbi koje se mogu provoditi na radnome mjestu. Program tribine uredila je Ana Rubić.

Kao dio programa Europskoga tjedna smanjenja otpada u Odjelu Zaštita i pohrana NSK-a 28. studenoga 2018. godine održana je druga iz ciklusa *Održive tribine*. Tema tribine bila je *Zdravstvena ekologija i postupanje s otpadom u životnom i radnom okolišu*. Veliko zanimanje izazvala su izlaganja *Zdravstvena ekologija* voditeljice Službe za zaštitu okoliša i zdravstvenu ekologiju u Nastavnome zavodu za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" dr. sc. Adele Krivohlavek te izlaganje *Postupanje s otpadom – pogled iz perspektive analitičkog laboratorija* voditeljice Laboratorija za tlo i otpad u Nastavnome zavodu za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" dr. sc. Mirele Jukić. U sklopu Tribine prikazan je i autorski animirani film *Kompostiranje u Splitu*, čiji je autor neovisni stručnjak za energetiku Ante Čikočić, dipl. ing. strojarstva. U glazbenome dijelu programa *Održive tribine* nastupio je kompozitor i gitarist Ivan Kapec, dipl. klasični

filolog, djelatnik NSK-a. Uz voditeljicu ciklusa *Održive tribine* Anu Rubić, program druge tribine uredila je voditeljica Odjela Zaštita i pohrana NSK-a dr. sc. Dragica Krstić, uz suradnicu Nelu Marasović, djelatnicu NSK-a, a moderatorica je bila Josipa Juričev-Sudac, mag. med. biokem., članica udruge Eko Zagreb.

Treća je tribina, također u Odjelu Zaštita i pohrana NSK-a, organizirana povodom Međunarodnoga dana planina 11. prosinca te je zbog toga i nazvana *Kako čuvamo zrak koji udišemo*. Uvodno izlaganje pod nazivom *Kvaliteta unutarnjeg zraka u klimatiziranim prostorima* održao je predstojnik Zavoda za termodinamiku, toplinsku i procesnu tehniku na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Igor Balen. Profesor je Balen na temelju dugogodišnjega praktičnog i teorijskoga iskustva predstavio načine kako se provjerava kvaliteta zraka u zatvorenim prostorima te kakva je ona u pojedinom hrvatskim javnim ustanovama. Prvo je predavanje pod nazivom *Kvaliteta zraka – uzroci i posljedice* održao Martin Belavić, mag. fiz.-geof., iz Državnoga hidrometeorološkoga zavoda, a drugo predavanje pod nazivom *CITUS u održivom razvoju* održala je Gabrijela Vratarić, prodajna savjetnica i specijalistica za licenciranje iz ICT-a i konzultantske tvrtke Citus, koja svakodnevnom primjenom tehnologije IT i rješenja u oblaku umnogome pridonosi očuvanju okoliša, čistomu zraku i održivu razvoju te u najvećoj mjeri optimizira potrošnju resursa. Oba su predavanja donijela neke nove spoznaje o kvaliteti zraka te načinima poslovanja koji će tomu pridonijeti. U sklopu Tribine autorsku ekopoeziju interpretirao je Stevo Leskarac, akademski slikar, djelatnik NSK-a. Uz voditeljicu ciklusa *Održive tribine* Anu Rubić, program treće tribine uredila je voditeljica Odjela Zaštita i pohrana NSK-a dr. sc. Dragica Krstić, uz suradnicu Tribine Nelu Marasović. Ciklus *Održive tribine* izazvao je veliko zanimanje knjižničarske struke, sveučilišne zajednice, eko druga, društava za zaštitu prirode i studenata i građana, stoga se nastavlja u 2019. godini s brojnim zanimljivim temama, eko humanitarnim akcijama, održivim radionicama i ekološkim natjecanjima Zelena priča za zeleni planet u osnovnim školama.

Plan S – jedna od najvažnijih europskih inicijativa otvorenog pristupa informacijama

Produljen je rok za prikupljanje komentara

Plan S jedna je jedna od najvažnijih europskih inicijativa otvorenog pristupa znanstvenim informacijama. Pokrenuli su ga najvažniji financijeri znanstvenih istraživanja i objavili 4. rujna 2018., a temelji se na deset principa od kojih izdvajamo: zadržavanje copyrighta od strane autora, ukidanje embarga, ograničavanje naplate objavljivanja u otvorenom pristupu (APC), poticanje objavljivanja na OA izdavačkim platformama, neprihvatanje hibridnih časopisa, isticanje važnosti digitalnih repozitorija i arhiva u otvorenom pristupu i dr. Financijeri koji podupiru Plan S od 1. siječnja 2020. godine planiraju ostvariti/zahtijevati otvoreni pristup svim rezultatima istraživanja ostvarenih na projektima koje financiraju, uključujući publikacije, istraživačke podatke i dr.

Dana 27. studenoga 2018. objavljen je plan implementacije "**Dance on the Implementation of Plan S**", a otvoren je za komentare i mišljenja do 8. veljače 2019. u 17.00 CET.

Upisivanjem pojma #Plan_S na Twitteru vidljivi su brojni komentari i obavijesti znanstvenika i znanstvenih udruga (https://twitter.com/search?q=%23Plan_S&src=tyah). Jedna od posljednjih pozitivnih reakcija na plan implementacije objavljena je 29. siječ-

nja 2019. ispred European Council of Doctoral Candidates and Junior Researchers (Eurodoc), Marie Curie Alumni Association (MCAA) i Young Academy of Europe (YAE), a moguće je pročitati na <http://eurodoc.net/implementation-plan-s.pdf>.

Latinska Amerika također je objavila svoju strategiju otvorenog pristupa AmeliCA (<http://fossilsandshit.com/amelica-vs-plan-s-same-target-two-different-strategies-to-achieve-open-access-amelica/>), a inicijativu su podržale i SAD i Kina koje planiraju implementirati sličnu strategiju. Zanimljiv članak Rachael Pells o važnosti objavljivanja u otvorenom pristupu moguće je pročitati na <https://unv.is/timeshighereducation.com/features/plan-s-how-important-open-access-publishing>.

Izvor: www.coalition-s.org